

Androulla VASSILIOU

Už švietimą, kultūrą, daugiakalbystę ir jaunimą atsakinga Europos Komisijos narė

*5-asis ES forumas „Universitetų ir įmonių dialogas“, Briuselis
2013 m. birželio 4 d.*

Gerb. Ministre C. Cannonai,
gerb. Doris,
gerb. pranešėjai,
ponios ir ponai,

man ypač malonu pasveikinti jus visus, susirinkusius į penktąjį universitetų ir įmonių forumą.

Labai džiaugiuosi, matydama šiandien čia tiek daug dalyvių. Jūsų indėlis ir pasišventimas labai svarbūs siekiant realių permainų visoje Europoje. Maloniai prašau išsakyti savo nuomonę ir pasidalyti didele patirtimi, kurią sukaupėte šiame forume.

Europa susidūrė su dideliais ekonominiais ir socialiniais sunkumais. Pastarieji metai sugriovė per dešimtmetį pasiektą ekonominę ir socialinę pažangą ir atskleidė daugybę ekonomikos trūkumų. Turime pergaltoti, kaip investuojame išteklius ir kaip galėtume pasiekti geriausią rezultatą, pasitelkę tik ribotas priemones.

Per krizę kyla pagunda užsisklęsti šalies viduje, susitelkti į nacionalines problemas ir stengtis išlaikyti *status quo*. Tačiau nepripažinti, kad ateityje bus naujų sunkumų, nėra tinkama išeitis. O jeigu kalbame apie aukštąjį mokslą, tai netgi didžiulė klaida.

Europa tikrai atsidūrė kryžkelėje.

Dabar pats metas pasistūmėti pirmyn, kurti naujoves, diegti reformas ir priimti sudėtingus, bet būtinus sprendimus, kad pakeistume valstybių ekonomiką ir stiprintume jų visuomenę.

Mūsų požiūris turi būti aiškus: kad išliktume konkurencingi sparčiai kintančiame pasaulyje ir ugdytume rytojaus visuomenę, privalome investuoti į savo tautos žmones, ypač jaunimą – į jų įgūdžius, gebėjimą prisitaikyti prie pokyčių ir kurti naujoves.

Todėl dabar labiau negu bet kada anksčiau privalome persvarstyti aukštojo mokslo *vaidmenį* ir *vertę* mūsų visuomenėms ir valstybių ekonomikoms.

Jaunimo nedarbo lygis pasiekė socialiai nepriimtina ribą: Europos Sąjungos nedarbo lygio vidurkis yra 23 proc., tačiau Ispanijoje jis siekia 56 proc., o Graikijoje – net 62 proc., nors šiuo metu Europoje yra daugiau negu du milijonai laisvų darbo vietų.

Įmonėms trūksta įgudusių darbuotojų, tai neseniai pabrėžė ir keli įmonių vadovai leidinio „Financial Times“ straipsnyje, kuriame nagrinėjama, kad Europoje jau trūksta inžinierių. Toks paradoksas yra nepriimtinas.

Šis paradoksas atskleidžia ne tik tai, kad ugdomi būsimų darbuotojų gebėjimai neatitinka pasaulio įmonių poreikių, bet ir apskritai prastą švietimo sistemos veiklą.

Numatoma, kad iki 2020 metų 36 proc. visų darbo vietų Europos Sąjungoje reikės aukštos kvalifikacijos darbuotojų. Tačiau šiandien tik 26 proc. darbuotojų yra įgiję aukštąjį išsilavinimą. Žinoma, išsilavinę darbuotojai irgi kenčia nuo krizės padarinių, tačiau patirtis rodo, kad kvalifikuotiems specialistams sekasi kur kas geriau negu nekvalifikuotiems darbuotojams.

Gebėjimų paradoksas taip pat atskleidė, kad darbo rinka Europoje vis dar yra suskaidyta, o judumas – retenybė. Tai tik dar labiau padidina esamus geografinius neatitikimus ir disbalansą.

Susidariusios padėties rimtumas verčia imtis realių permainų aukštajame moksle – ypač dėl programų kokybės ir aktualumo, absolventų galimybių įsidarbinti ir įmonių poreikių patenkinimo.

Šis uždavinys yra vienas svarbiausių Europos aukštojo mokslo sistemų modernizavimo darbotvarkės, kurią pristačiau 2011-aisiais, prioritetų. Be to, tai pagrindinė Europos Sąjungos plačiosios ekonominės politikos diskusijų – Europos semestro – tema, kaip ir konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos, kurias praėjusią savaitę Komisija pateikė visoms 27 valstybėms narėms.

Visų pirma mums reikia kurti ir stiprinti švietimo sistemų ir įmonių partnerystes. Šios dvi sritys privalo bendradarbiauti kuo glaudžiau.

Tai reikalauja ir tvirtesnio pačios verslo bendruomenės įsipareigojimo. Įmonės turi būti pasirengusios investuoti į švietimą.

Jos turi norėti užmegzti ilgalaikio bendradarbiavimo ryšius su aukštojo mokslo institucijomis, pavyzdžiui, remdamos naujų mokymo programų rengimą arba pasiūlydamos daugiau vietų stažuotis.

Ši dviguba atsakomybė paaiškina, kodėl 2008 m. sukūreime ES forumą „Universitetų ir įmonių dialogas“. Ir jis išties yra labai naudingas.

Ankstesnių forumų diskusijos ir rekomendacijos davė pradžią naujoms politinėms iniciatyvoms visoje Europoje, pavyzdžiui, 2011 metais pristatytos žinių partnerystės ir orientacinė verslių universitetų sistema, kurią šiandien aptarsime išsamiau.

Tačiau dar reikia nuveikti daug darbų.

Neseniai atliktas Komisijos tyrimas parodė, kad universitetų ir įmonių bendradarbiavimas Europoje išlieka menkas, daugelis akademinės visuomenės narių į šį bendradarbiavimą įsitraukia tik nežymiai arba iš viso jame nedalyvauja.

Įprastai aukštojo mokslo institucijos bendradarbiauja su įmonėmis tik kartu vykdydamos mokslinių tyrimų projektus arba tada, kai studentams reikia atlikti praktiką ar stažuotę. Be abejo, moksliniai tyrimai yra svarbūs, tačiau derėtų stiprinti bendradarbiavimą ir dėl švietimo turinio, siekiant glaudžiau susieti švietimą ir naujovių kūrimą.

Daugelis mūsų universitetų vis dar dėsto pagal XIX amžiaus modelį. Tai ne tik atgyvenęs, bet ir itin neproduktyvus mokymo būdas. Tačiau turiu su malonumu pripažinti, kad požiūris pamažu keičiasi, nes globalizacija ir tebesitęsianti krizė Europoje neišvengiamai verčia keisti *status quo*.

Metas imtis veiksmų. Tai svarbi 5-ojo ES forumo „Universitetų ir įmonių dialogas“ misija.

Gerbiamieji,

privalu skatinti švietimo ir verslo atstovus ryžtingiau įsitraukti į struktūrinius bendradarbiavimo būdus. Šių partnerysčių nauda ir poveikis yra itin reikšmingi. Viena vertus, partnerystės suteikia daugiau galimybių visoms organizacijoms, dalyvaujančioms gerinant mokymo ir mokymosi aplinką, diegti naujoves. Kita vertus, jos padeda kurti labai reikalingą bendrą kultūrą, kuri mažina atotrūkį tarp akademinio pasaulio atstovų ir įmonių ir yra labai svarbi ilgalaikiai šio bendradarbiavimo sėkmei ir tvarumui užtikrinti.

2011 m. ES forume „Universitetų ir verslo dialogas“ tapo aišku, kad viena iš pagrindinių universitetų ir įmonių bendradarbiavimo kliūčių – pasitikėjimo stoka: kaip surasti tinkamus partnerius ir užsitikrinti projektų finansavimą?

Akivaizdu, kad būtina tam tikra pagalba, kad bendradarbiavimas užsimegztų.

Todėl 2011 metais buvo pristatytas bandomasis žinių partnerystės užmezgimo projektas, prie kurio nemažai prisidėjo Europos Parlamentas. „Žinių sąjunga“, arba „partnerystė“, yra iš Europos Sąjungos biudžeto finansuojama struktūrinė partnerystė, vienijanti ir verslo, ir akademinio pasaulio partnerius, įsipareigojusius taikyti kitus – naujoviškus – mokymo metodus.

Naujovių diegimas yra vienas iš svarbiausių šio projektų kriterijų, todėl daug dėmesio skiriama verslumui ugdyti. Bandomasis etapas (2011 m.) buvo itin vaisingas. Šiandien finansuojami šeši vykdomi projektai, o pirmųjų trijų rezultatai bus pristatyti šiek tiek vėliau.

Nusprendėme gerokai praplėsti šių partnerysčių užmojį ir paramą, pristatydami jas kaip svarbiausią naujosios programos „Erasmus visiems“, kurią tebesvarsto Europos Parlamentas ir valstybės narės, dalį.

Jeigu programos biudžetas bus padidintas 40 proc., palyginti su dabartiniu finansavimu, „Erasmus visiems“ taps pagrindine programa, kuria siekiama įgyvendinti nacionalinių aukštojo mokslo sistemų reformas.

Žinių partnerystėms numatėme 175 mln. eurų biudžetą septyneriems metams, ir tai mums leistų finansuoti apie 200 partnerysčių.

Tikimės, kad ilgainiui žinių partnerystės įsiūbuos veiklą. Norime, kad aukštojo mokslo ir darbo pasaulio bendradarbiavimas taptų įprastu dalyku, o ne retenybe, ir kad plačioji visuomenė būtų geriau informuota apie šio bendradarbiavimo teikiamą naudą.

Taigi norime pabrėžti, kad nuo kitų metų Europa tiesiogiai rems universitetų ir įmonių partnerystes.

Gerbiamieji,

šiuo forumu siekiame skatinti verslumą. Per pastaruosius porą metų pats verslumas ir jo gebėjimai tapo ypač populiarūs, įsibėgėjo ir verslumo ugdyimas.

Tačiau jeigu norime, kad Europoje būtų įdiegta realių permainų ir įsivyratų labiau į verslumą orientuota kultūra, kai už rizikos prisiėmimą deramai atlyginama, aukštojo mokslo sistemos turi visapusiškai remti naujai įsteigtas ir pradedančias dirbti įmones.

Tačiau nepamirškime faktų. Daugelis absolventų šiandien (nesvarbu, ar jiems suteiktas verslo srities laipsnis) neketina steigti įmonių. Jie veikiausiai taps darbuotojais, daugelis jų dirbs mažose ir vidutinėse įmonėse, kurios sudaro daugumą Europos darbdavių, – tose pačiose įmonėse, kurios grumiasi, stengdamosi išlikti vis konkurencingesnėje globalizuotoje rinkoje.

Įmonėms vis labiau reikia kvalifikuotų daugeliu gebėjimų pasižyminčių specialistų. Neretai reikalaujama, kad jie būtų įgiję įvairiose srityse pritaikomų gebėjimų.

Šį poreikį turėtų patenkinti esama švietimo sistema, kad nereikėtų šios spragos užpildyti vėliau, jau užvėrus aukštosios mokyklos duris. Vadinasi, būtina keisti ne tik patį mokymą, bet ir švietimo institucijų pasiūlą.

Kadangi „verslios aukštojo mokslo institucijos“ apibrėžtys yra miglotos ir dažnai prieštaringos, Komisija sukūrė **orientacinę sistemą**, apie kurią išgirsite šiandien per pirmąjį seminarą.

Ši sistema – tai internetinė įsivertinimo priemonė aukštojo mokslo institucijoms, siekiančioms išsiaiškinti dabartinį verslumo raidos lygį. Ji buvo sukurta pasitarus su Europos bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (EBPO) ir Europos ekspertų komisija ir gyvuos artimiausius keletą mėnesių.

2008 m. Komisija įsteigė Europos inovacijų ir technologijų institutą (angl. *European Institute of Innovation and Technology* – EIT) šiam Europos paradoksui spręsti, nes, nepaisant puikių mokslinių tyrimų, aukštos kvalifikacijos absolventų ir nuolat tobulėjančių įmonių, niekaip nepavejama konkurentų, ypač kai kalbame apie verslo kūrimą ir idėjų pristatymą rinkoje.

Kartu su EIT mes keičiame požiūrį į naujoves, ugdome būsimus verslininkus ir būname šalia, kai jie steigia naujas įmones.

Ir tai darome, siekdami suvienyti mokslinių tyrimų centrus, įmones ir (pirmą kartą Europoje) universitetus į struktūrines partnerystes, kurios valdomos kaip įmonės. Jas vadiname žinių ir inovacijų bendruomenėmis (angl. *Knowledge and Innovation Communities* – KICs).

Trys KICs jau vykdo veiklą ir, tikimės, kad pavyks suburti dar šešias, jeigu tik per tebevykstančias Europos Parlamento ir valstybių narių derybas EIT bus skirtas reikiamas finansavimas.

Reiškiu didelę padėką pirmininkaujanti Airijai už sunkų darbą derybose dėl programos „Horizont 2020“.

Dar turėsite progą daugiau išgirsti apie EIT ir KICs, taip pat – apie artimiausių metų EIT plėtros strategiją, nes keletas šio forumo pranešėjų tiesiogiai bendradarbiauja su EIT.

Gerbiamieji,

artimiausiais metais švietimo, mokslinių tyrimų ir naujovių kūrimo bei jų sąveikos skatinimas ir toliau išliks svarbiausias Komisijos prioritetas. Tačiau tikimės, kad jūsų pagalba ir veiksmingas bendradarbiavimas dar labiau paspartins šį procesą.

Tikiuosi, kad diskusijos ir konkretūs pavyzdžiai, pateikti šiame forume, įkvėps mus visus dirbti ir nenuleisti rankų.

Dėkoju už dėmesį ir bendradarbiavimą kuriant tvarią Europos ateitį, kurios kertinis akmuo – aukšto lygio naujoviškas ir integruotas švietimas bei mokymas.